

Aan: de leden van Provinciale Staten
t.a.v. E. de Groot (griffie)
Provincie Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Kenmerk: LB 12.50-56-pr-M
Betreft: Visie BMF op ontwikkeling intensieve veehouderij in Noord-Brabant
Concrete suggesties voor kansen die u nu kunt grijpen

Tilburg, 11 maart 2010

Geachte leden van Provinciale Staten,

Op 19 maart aanstaande spreekt u op initiatief van het burgerinitiatief 'Megastallen Nee', over de toekomst van de intensieve veehouderij in onze provincie. Als Brabantse Milieufederatie brengen we u graag op de hoogte van onze visie en doen wij suggesties hoe u de ontwikkeling kunt sturen in de richting van een duurzame landbouw in een rijk buitengebied.

De afgelopen jaren hebben zich ten aanzien van de intensieve veehouderij een aantal bijzondere, deels onvoorziene, ontwikkelingen voorgedaan:

- schaalvergroting en technische ontwikkelingen zijn harder gegaan dan verwacht
- ernstige humane gezondheidsproblemen in relatie tot intensieve veehouderij
- gemeenten blijken de hun toegekende rol om sturing te geven niet aan te kunnen
- aandacht voor risico's door smalle genetische basis in de veehouderij
- veehouderij draagt voor circa 25% bij aan de broeikasgasemissies.

Dit komt bij de alom bekende, al lang bestaande problemen die de intensieve veehouderij veroorzaakt: de milieubelasting met nitraat, fosfaat en ammoniak, de schade aan omringende natuur en landschap, de veeziekten als varkenspest, Q-koorts, vogelgriep en mond- en klauwzeer en het beperkte dierenwelzijn door minimale levensruimte, nauwelijks buiten komen en gesleep. De sector vraagt veel ruimte, zowel in binnen- als buitenland. Die ruimte is juist een van de meest schaarse goederen in dit land.

Kortom, de intensieve veehouderij zoals die nu functioneert is niet duurzaam en kan dat met de huidige dieraantallen ook moeilijk worden. Zoveel mensen en dieren samen in het Brabantse kneuterlandje noopt tot keuzes, tot het vaststellen van nieuwe kaders. Onderbelicht hierbij is tot nu toe de grote financiële schade die deze problemen opleveren voor de samenleving. Het is dan ook van het allergrootste belang dat 'nut en noodzaak' en 'kosten en baten' in beeld worden gebracht.

Een grondige aanpak vereist een goede visie op de langere termijn, afspraken hoe de gewenste doelen te bereiken en concrete acties voor de korte termijn, die ervoor zorgen dat er geen ontwikkelingen meer plaatsvinden die tegen de uiteindelijke doelen ingaan. Kortom, in ieder geval zogenaamde 'geen spijt' maatregelen.

De Brabantse Milieufederatie pleit voor een grondige verduurzaming van de landbouwsector. De komende tien jaar dient daadwerkelijk de omslag naar duurzame landbouw gemaakt te worden. De transitiefase van een veel te grote bulkproductie naar een kleinere maar sterkere kwaliteitsproductie moet worden doorlopen.

Daarbij gaan we uit van de kringloopgedachte en het aanpakken van de problemen bij de bron:

- kringlopen worden gesloten: attentie voor ruimtegebruik voor veevoer elders in de wereld, mestoverschotten en vervoersafstanden
- de landbouw produceert binnen milieugrenzen: attentie voor emissies naar bodem, water

- en lucht (broeikasgassen, ammoniak, nitraat, fosfaat) en zuinig omgaan met energie
- de landbouw draagt bij aan beheer, behoud en ontwikkeling van bodemvruchtbaarheid, biodiversiteit, waterhuishouding en landschap
- de landbouw houdt rekening met dierenwelzijn.

De BMF is van mening dat de landbouw een grote rol speelt in ons leven, al helemaal op het platteland: als voedselleverancier, als deel van het landschap c.q. de open ruimte, als economische sector. Ook draagt de landbouw bij aan de sociale en culturele structuur. In de actuele discussie over de intensieve veehouderij is het van belang breed te kijken: ook factoren als ruimtegebruik, het beslag van de landbouw op de energie- en grondstoffenvoorraad (voor o.a. kunstmest en transport), de productie van duurzame energie, het gebruik van water, de productie en verwerking van afval moeten worden meegewogen.

De BMF wil daarom een landbouw stimuleren die enerzijds zoekt naar innovatieve en spitsvondige oplossingen voor haar problemen en anderzijds draait om oeroude, maar nog steeds zeer actuele, landbouwprincipes als vermenging / verweving van functies, gesloten kringlopen en zo min mogelijk afstand tussen producent en consument.

De BMF pleit voor regionalisering van de landbouw. Daarbij moet regionalisering meer zijn dan alleen 'streekproducten', maar wezenlijk bijdragen aan duurzaamheid (sociaal, identiteit, leefbaarheid, landschappen, ecosystemen, nutriëntenkringlopen, energiebesparing, streek-economie). Landbouw is onderdeel van een maatschappelijk proces waarbij ze haar positie moet verdienen om draagvlak te behouden. De landbouw zou een contract kunnen aangaan met haar sociale omgeving (consumenten, natuur en milieuorganisaties, burgers van stad en land, recreanten) over de toekomst van het platteland en haar rol daarin. Als voorbeeld: in Tilburg is de relatie tussen stad en platteland versterkt door het opstellen van een lokale voedselstrategie. Het kan ook door in integrale gebiedsvisies duurzame voedselproductie een centrale plaats te geven.

U heeft, als leden van Provinciale Staten van onze provincie, een belangrijke verantwoordelijkheid en u heeft mogelijkheden om de landbouw in onze provincie in een duurzame richting te sturen. Grijp die kansen! Daarbij is het van belang op korte termijn ook kaders te stellen om ongewenste ontwikkelingen, die de lange termijn doelstellingen in de weg staan, te voorkomen.

U bent bezig met een herbezinning op de intensieve veehouderij. We hebben onze reconstructieplannen, waarin al belangrijke stappen zijn gezet. Het beleid van de reconstructieplannen werkt echter niet rechtstreeks door naar gemeentelijke bestemmingsplannen. De kans die u heeft om de vestigings- en uitbreidingsmogelijkheden van intensieve veehouderij te sturen, zit op dit moment in de Verordening Ruimte. Hierin kunt u regels opnemen voor de zonering van de intensieve veehouderij in de gemeentelijke bestemmingsplannen. Wat nu in het ontwerp van deze verordening staat, schiet als sturingsinstrument ernstig tekort.

De BMF doet graag een aantal suggesties voor de Verordening Ruimte:

* Intensieve veehouderij

Door het verdwijnen van de nationale compartimenten stijgen in Noord-Brabant de dieraantallen de laatste jaren weer substantieel. Door deze toename van het aantal dieren wordt behaalde milieuwinst teniet gedaan. Herstel van de **compartimentering** is daarom noodzakelijk! De BMF pleit ervoor dat u als streven opneemt dat Noord-Brabant wordt verdeeld in drie compartimenten. Dit kan ook worden geregeld met de Natuurbeschermingswet.

* Landbouwontwikkelingsgebieden

Als er al megastallen worden toegestaan, stel daar dan **voorwaarden** aan. Laat die schaalvergroting alleen toe in de Log's op de juiste locaties, met een goede architectuur, robuuste landschappelijke inpassing en beperking van overlast naar de omgeving. Verminder het aantal Log's: met een kwart van het huidige aantal hebben we voldoende ruimte om bedrijven te verplaatsen. Stel ook in de Log's een maximum van 1,5 ha. aan bouwblokken.

* Duurzame locaties

Duurzame locaties vormen een probleem, er vindt geen sturing plaats door gemeenten. Daardoor vindt een onwenselijke mate van schaalvergroting plaats op plekken die daarvoor niet geschikt zijn. Laat uitbreiding in verwevingsgebieden altijd toetsen op basis van het '**Nee tenzij**'- principe i.p.v. 'Ja mits'. Stel geen overheidsgeld/subsidie beschikbaar voor verplaatsing van bedrijven naar duurzame locaties of voor uitbreiding van bestaande bedrijven in verwevings-gebieden. Volg het advies van de GGD en pas, om reden van risico's voor de gezondheid, een bouwpauze toe in verwevingsgebieden.

* Slot op de muur in extensiveringsgebieden

Zeker in extensiveringsgebieden moet een **strak omgrensd bouwblok** worden aangehouden om te voorkomen dat intensieve veehouderijen nog uitbreiden op plekken dichtbij natuur of dorp. Ook uitbreiding op grond van de Gezondheids- en Welzijnswet voor dieren vinden wij - hoewel het Reconstructieplan daartoe de ruimte biedt - niet meer wenselijk.

* Bouwblokken op maat

Zowel in verwevings- als in landbouwontwikkelingsgebieden moeten **bouwblokken op maat** worden toegekend conform het reconstructieplan. Een bouwblok op maat is een strak om de bebouwing heen getrokken bouwblok met daarbij een uitbreidingsruimte van 15%. Het principe van zuinig ruimtegebruik wordt hierbij toegepast.

* Overruimte

In verwevingsgebieden stellen wij voor om de **niet gebruikte 'overruimte'** van bouwblokken actief in te trekken volgens het bouwblok-op-maat-principe. Uitbreiding op grond van de Gezondheids- en Welzijnswet voor dieren kan hier worden toegestaan.

* Integrale omgevingstoets

Zorg ervoor dat plannen echt integraal worden onderzocht. Wij zien plannen langs komen die toetsing aan diverse sectorale wetten misschien net kunnen doorstaan, maar waarvan je alles overziend toch moet concluderen dat ze niet op een geschikte plek komen of uitbreiden. Ook voor de Log's een integrale omgevingstoets opnemen.

Waar gaat Brabant naartoe? Gaat u zich ervoor inzetten dat de landbouw de weg naar een natuur- en milieuvriendelijker landbouw inslaat? Dat er een einde komt aan de altijd maar verdergaande, ook in economisch opzicht uitzichtloze, schaalvergroting? Dat de sector niet gaat voor kwantiteit maar voor kwaliteit?

Met bovenstaande visie en aanbevelingen hoopt de BMF u te kunnen inspireren tot het opstellen van een visie voor een, op de TELOS-principes gebaseerde, duurzame veehouderij in Brabant.

Wij bieden u onze creativiteit en kennis aan om samen met betrokkenen in Brabant deze weg in te slaan. Met daarbij als belangrijk aandachtspunt hoe we gemaakte en te maken afspraken kunnen borgen.

Mocht u nog vragen hebben dan kunt u contact opnemen met Piet Rombouts (06-10641129).

U veel wijsheid toewensende voor de discussie,

met vriendelijke groet,

Nol Verdaasdonk,
Directeur a.i. Brabantse Milieufederatie